

PROTOKOLL

17.09.2021 nr 1.11-41/349

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2021-2027 rakenduskava ettevalmistava ekspertkomisjoni seitsmes istung

Toimumise aeg ja koht: 17.09.2021. a veebis (Zoom)

Algus kell 10.00, lõpp kell 13.15

Juhatas: Siim Tiidemann (Maaeluministeeriumi kalanduspoliitika ja välissuhete asekanstler)

Protokollis: Merle Vesiloo (Maaeluministeeriumi kalamajandusosakonna peaspetsialist)

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2021-2027 rakenduskava ettevalmistava ekspertkomisjoni istung toimus Zoomi vahendusel, millest võtsid osa nii ekspertkomisjoni liikmed kui ka istungil kuulajana osalenud.

Päevakord

1. Uuringu „Lihtsustatud kulumeetodite kasutamine Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskava rakendamisel“ lõpparuande tutvustamine (Ernst & Young Baltic AS)
2. EMKVF 2021-2027 meetmete eelarve jaotuse tutvustamine

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2021-2027 rakenduskava ettevalmistava ekspertkomisjoni istungi juhatas sisse komisjoni esimees – Maaeluministeeriumi kalanduspoliitika ja välissuhete asekanstler Siim Tiidemann.

1. Uuringu „Lihtsustatud kulumeetodite kasutamine Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskava rakendamisel“ lõpparuande tutvustamine – Helli Toomsalu ja Raul Parts (Ernst & Young Baltic AS)

Kuulati: uuringu „Lihtsustatud kulumeetodite kasutamine Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027 rakenduskava rakendamisel“ lõpparuande ettekannet.

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Valdur Noormägi: kas kestvuskatseid toetatakse järgmisel perioodil EMKVF-i vahenditest?

Ain Soome: uuel perioodil näeme ette võimalust uute toodete väljatöötamisel toetada kestvuskatseid ettevõtete innovatsioonimeetme raames.

Mart Undrest: mida täpsemalt saab uuel perioodil lihtsustatud kulumeetodite kaudu toetada?

Ain Soome: lähtudes läbiviidud uuringu tulemustest võiksid olla toetatavad kestvuskatsed, sertifikaadid, päikeseelektrisüsteemid, küttesüsteemid. Peame jätkama arutelusid lihtsustatud

kulumeetodite rakendamisskeemide osas (üksikasjaliku eelarveprojekti koostamine või ühikuhindade standardiseeritud astmiku kasutamine). Tehtud uuring annab sisendi vaid teatud meetmete puhul. Osade meetmete puhul, nt tootmis- ja turustamiskavade ning püügivahendite parendamise toetuse metoodika oleme ise välja töötanud.

2. EMKVF 2021-2027 meetmete eelarve jaotuse tutvustamine – kalamajandusosakonna juhataja Ain Soome

Kuulati: kalamajandusosakonna juhataja Ain Soome ettekannet „EMKVF 2021-2027 meetmete eelarve jaotuse tutvustamine“.

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Mart Undrest: millised olid planeeritavate meetmete eelarve jaotuse alused?

Ain Soome: aluseks olid nii EMKF perioodi kogemused, kui ka PÕKAsT tulenevad prioriteedid, kuhu peaksime panustama (seotud EL uute suundadega) ning sektori poolt saadud sisend teatud meetmetes (nt traalpüügi sadamate investeeringutoetus ja kalalaevade investeeringutoetus). Enamasti on plaanis jätkata samade toetusmeetmetega, mida toetatakse EMKF perioodil, millele lisanduvad mõned uued toetusmeetmed.

Siim Tiidemann: Euroopa Komisjoni poolt on ette nähtud, et 15% eelarvest kulub kalandusandmete kogumise ning kontrolli ja järelevalve meetme rakendamiseks, 30% kliimamuutuste leevendamiseks, 10% bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks ning 6% tehnilise abi meetmele.

Mart Undrest: kus saaks tutvuda püügikoormuse viimase uuringuga? Kuidas on planeeritud sektorist lahkumise meetme rakendamine?

Ain Soome: plaanime kompenseerida avameremõrrad ja ääremõrrad ning nakkevõrgud. Võtsime aluseks teadaoleva turuhinna ning mõnevõrra suurendasime seda, et tekiks huvi sektorist väljumisel loobuda püügiõigustest ja kalalaevaregistri püügivõimsusest. Toetuse saaja ei saa tegeleda edaspidi kutselise kalapüügiga. Selleks, et sellise toetusmeetme rakendamise kavatsusest teavitamine ei tekitaks nüüd suurt püügiõiguste võõrandamise huvi 60 aastastele ja vanematele kaluritele peame meetme määrusega piirama ka seda, et püügiõigused, mis on soetatud võõrandamistingutega hiljemalt pärast 2021. aasta septembrit, kompenseerimisele ei lähe.

Esta Tamm: kuidas mõjutab sektorist väljumise meede kalurkonna vanuselist struktuuri? Kalalaeva investeeringutoetuse eelarve ei ole piisav (rannapüügilaevade osas).

Ain Soome: kaluri kalapüügiloa alusel püüdvate rannakaluritele ja siseveekogudel tegutsevate kalurite keskmine vanus on 54 aastat. Kui sektorist hakkavad väljuma 60+ vanuses isikud, siis see annab juba sektori vanuselises struktuuris noorendusefekti. Piiratud kalavaru jäävad kasutama nooremad isikud, keda on ka arvuliselt vähem. Sektorisse siseneda sooviv noor kalur peab ise hankima püügivõimaluse, et saaks pretendeerida vabanevale püügivõimsusele. Kalalaevade investeeringutoetuse eelarve arutamise aluseks olid kaug- ja traalpüügisektori esindusorganisatsioonide poolt saadud sisend ning rannapüügi osas EKF perioodi kogemus.

Tuuli Tamla: kui asjakohane on mõne aasta pärast püügivahendi keskmine hind (8100 eurot) ning mootoritesse tehtud investeeringu keskmine hind (6700 eurot mootori kohta)?

Margus Medell: meil on olemas mõrrahinnad liigiti (hetkel kehtivad hinnad) ja planeerime selles osas edasisi arutelusid sektoriga; mootorite hinna puhul on aluseks küll EKFi kogemused, kuid oleme selle teatud koefitsiendiga läbi arvutanud.

Valdur Noormägi: kalapüügi ettevõtete innovatsioonitoetus vastu ei olnud sel perioodil huvi ja võib olla oleks mõttekas seda meedet rakendada hiljem, kui on näha ettevõtete potentsiaalset

huvi. Traalpüügi sadamate investeeringutoetus - ei peaks siduma vaid sadamatega, kus lossimine üle 5%. Sektorist väljumise meetme puhul võiks vanust tõsta.

Siim Tiidemann: sektorist väljumise meede on võimalus, mitte kohustus neile, kes ei soovi kalapüügiga enam aktiivselt tegeleda. Meetme eesmärgiks on ikkagi püügikoormuse vähendamine. Kõrgemas vanuserühmas (70+, 80+) aktiivsete kalurite hulk järsult väheneb ning püügikoormuse vähenemine ei oleks piisav.

Ain Soome: uue perioodi toetusmeetmed on seotud PÕKA eesmärkidega sh tootearenduse vajadus, mistõttu oleme ettevõtete innovatsioonimeetmele ka eelarvelisi vahendeid planeerinud. Kui rakenduskava elluviimise käigus selgub, et huvi ikkagi innovatsioonimeetmete vastu sektoris ei ole, siis rakenduskava muudatusega saame eelarvelised vahendid ümber jagada. Traalpüügi sadamate investeeringutoetuse meetmes valisime välja sadamad, mis on lossitavaid koguseid arvestades olulised lossimiskohad.

Piret Loorand: püügivahendi parendamise toetuse väljundnäitaja väärtuse arvutuskäik selgitab eelarvet, mitte seda, kuidas jõutakse näitajani „210“. Püüniseid on kavandatud rekonstrueerida 559, aga mida näitab arv „210“?

Margus Medell: väljundnäitaja „210“ on projektide arv, ühes taotluses võib olla 4-5 mõrda, sellest tuleb püüniste arv „559“.

Valdur Noormägi: kas kontrolli ja järelevalve meetme eelarves sisaldub ka kalalaevade video- ja satelliitjälgimissüsteemide soetamise võimalus?

Ain Soome: uuest kontrollimäärusest tulenevad teatud nõuded rannapüügilaevadele (nt elektrooniline andmete esitamise osas). Kui traallaevadele muutuvad kohustuslikuks kaamerad, siis seda investeeringut saab selle meetme raames toetada.

Mart Undrest: rannapüügisegmendis paigaldatakse 1 kontrollvahend laeva kohta ning traalpüügisegmendis 2 kontrollvahendit laeva kohta - mis indikaatoriga on tegemist? Kas kontrollimäärus muudetud kujul on tänaseks vastu võetud? Kas on teada, kuidas ja millised vahendid millistele laevadele kohalduvad?

Ain Soome: paigaldatavate seadmete arvu indikaator põhineb meile teadaoleval infol, kuidas kaamerateaga varustamise nõudeid täita. Kontrollimäärus ei ole vastu võetud, triloogid Euroopa Parlamendi, Euroopa Komisjoni ja Euroopa Nõukogu vahel veel kestavad.

Herkki Tuus: ei ole otsekohalduvad nõuded, vaid riskianalüüsi põhine lähenemine (mingis piirkonnas suurem rikkumiste oht, kalavarude seisundi halvenemine jne). Paigaldatavate seadmete arv sõltub laevast (töötlemissektsiooniga kaugpüügilaev võib vajada rohkem seadmeid (5-10) kui nt Läänemere traal).

Markus Vetemaa: kuidas on tagatud fondi kogueelarvest 10% suunamine bioloogilise mitmekesisuse kaitseks?

Ain Soome: bioloogilise mitmekesisuse kaitsmise eesmärki panustavad erinevad meetmed, mitte ainult kudealade taastamine, vaid ka meie arvates nt püügivahendite selektiivsuse parandamine ja kalavarude seisundi kohta andmete kogumine.

Riho Gross: vesiviljeluse innovatsiooniks planeeritud eelarve on väiksem kui eelmisel perioodil, eesmärgiks on seatud toetada 3 projekti ning aluseks on võetud eelmise perioodi andmed. PÕKAs on rõhutatud teaduse rolli, kui aga vesiviljeluse uuringuteks ettenähtud eelarve väheneb, siis ei lähe see kokku PÕKA eesmärkide täitmisega.

Ain Soome: eelarve planeerimisel lähtusime nii eelarve kogumahust kui ka EMKF kogemustest (algatatud vetika- ja karbikasvatuse innovatsiooniprojektid). Siinkohal sooviksimegi nii sektorist kui ka teadlastelt sisendit uurimist vajavate teemade osas, et suurema eelarve vajadust hinnata.

Martin Liiv: millistel arvutustel põhineb merekasvanduse tootmisvõimsuse sihtväärtus (5000 tonni)? Sumbakasvatuse rajamise hind (150 000 eurot) on suurem (ei sisalda kõiki vajalikke kulutusi). Kas on olemas arvutused noorkala vajaduse kohta (kas Eestis kasvatatud või imporditud)? 5000 tonni saavutamiseks on vaja 1000 tonni noorkala mageveekasvanduses ette kasvatada ja kõik ettevõtted ei orienteeru ümber maimukasvatuseks.

Eduard Koitmaa: merekasvanduse rajamise eelarves (fondi osa 4 milj. eurot) lisandub ka taotleja omafinantseeringu osa. Oleme lähtunud Eesti Maaülikooli varasemast arvutusest mere sumbakasvatuse rajamise maksumuse kohta.

Ain Soome: näeme toodangu mahu kasvu eelkõige merekasvanduste arvelt. Merekasvanduste jaoks ettekasvatatud noorkala võiks tulla Eesti kasvandustest, milleks on Eestis tootmisvõimsusi välja arendatud, kuid mis praegu majandusliku mittetasuvuse tõttu töötavad alavõimsusel.

Herkki Tuus: kas eelarvesse on sisse arvestatud ka kompensatsioonimeetmed (nt vetika- või karbikasvatuse kohta)?

Siim Tiidemann: teatud toetused on kompensatsiooniks ette nähtud.

Valdur Noormägi: sel perioodil huvi ettevõtete innovatsioonimeetme vastu oli vähene ning ettepanek edasi lükata meetme rakendamine. Turuarendustoetuse eelarve liiga väike. Eksportturgude avamise meetmega oli eesmärk katta kulud, mis on tekkinud sertifitseerimisel; PTA loodav töökoht tuleks rahastada riigieelarvest. Kriisiabi meetet võiks rakendada siis, kui kriis realselt tekib, ei ole mõistlik eelarvesummat selleks broneerida. Riiklikud kalatöötlemise uuringud võiksid olla Kalanduse teabekeskuse all.

Siim Tiidemann: riiklike uuringute programmis on MEM-l suurem roll st kavandame koos sektoriga uuringusuunad ja tellime teadlastelt vastavad uuringud (PÕKast või sektorist tulenevatest muudest vajadustest lähtuvalt). Kalanduse teabekeskuse alt saab toetada väiksemaid tegevusi, mis on nt mõeldud ettevõtete abistamiseks. Kriisiabi on vajalik meede, tagades valmisoleku võimalikuks sektoriaalseks kriisiks. Kui kriisiabi meetmele ettenähtud eelarvelised vahendid jäävad kasutamata, siis saame perioodi lõpus need ümber tõsta. Eksportturgude avamise meede – PTA-l ressursid piiratud, fondivahenditest oleks võimalik toetada eraldi töökoha loomist, saaksime seeläbi uued turud (nt Brasiilia) kiiremini avada. Lisaks on mitmeid täiendavaid uuringuid, mida on vaja teha, et eksportturud avatuna hoida (nt vajalikud on riigi tasandil seired, mida ei ole riiklikes uuringuprogrammides ega nõutud EL tasandil).

Valdur Noormägi: kas 3. prioriteedi projektitoetuse raames on ka uuel perioodil toetavad asendustegevused?

Margus Medell: oleme lähtunud vahehindamise tulemustest, mille järgi tegevuste mitmekesistamine on sektorit olulisel määral toetanud ning aidanud kriisis vastu pidada.

Otsustati: kirjalikud ettepanekud eelarve jaotuse osas esitada Maaeluministeriumile 08. oktoobriks 2021. a. Oluliste muudatuste puhul kaalutakse ekspertkomisjoni kokkukutsumise vajadust.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siim Tiidemann

Kalanduspoliitika ja välissuhete asestantsler, ekspertkomisjoni esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Merle Vesiloo

Kalamajandusosakonna peaspetsialist, protokollija